

VERBETEREN ZELFEVALUATIE BRP

Eindrapport

VERBETEREN ZELFEVALUATIE BRP

Eindrapport

Drs. J.G.M. Janssen RE MIM

DATUM	31-8-2023
STATUS	Definitief
VERSIE	1.0
PROJECTNUMMER	20218607

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
1.1 Situatieschets	4
1.2 Gewenste verbeteringen	4
1.3 Opdracht	4
1.4 Onze inhoudelijke aanpak: SIVA	4
1.5 Organisatie en samenwerking	5
2 Beschrijving werkzaamheden en resultaten	6
2.1 Planning van de opdracht	6
2.2 Samenstellen toetsbare normen voor de BRP Zelfevaluatie	6
2.3 Opstellen Vragenlijst BRP Zelfevaluatie 2023	8
2.4 Opstellen implementatie- en communicatieplan voor gemeenten	8
2.5 Uitvoeren pilot bij proefgemeenten	9
2.6 Evaluatie pilot bij proefgemeenten	10
2.7 Conclusie en verdere gewenste verbeteringen	10
2.8 Eindrapportage	11
Bijlage Toekomstvisie	13

1 INLEIDING

1.1 Situatieschets

Uit eerdere onderzoeken¹ naar de zelfevaluatie van de BRP is gebleken dat het instrument van zelfevaluatie voldoet en een bijdrage levert om het kwaliteitsbewustzijn hoog te houden, maar nog niet volledig aansluit bij de Planning en Control cyclus van de gemeenten. Hierdoor wordt niet altijd/onvoldoende gevolg gegeven aan de resultaten van de zelfevaluatie. De beoogde synergie tussen zelfevaluatie en kwaliteitsverbetering wordt daarmee niet overal bereikt.

1.2 Gewenste verbeteringen

Deze bevindingen leidden tot de wens om toetsbare en gedragen normen in de vorm van beheersdoelstellingen te ontwikkelen, die aansluiten op het wettelijk kader en beleidsuitgangspunten voor de kwaliteit van de BRP. Dit vergroot de herkenbaarheid van de te treffen maatregelen voor medewerkers en het handelingsperspectief van het management om de kwaliteit van de informatievoorziening, data en processen te verbeteren.

1.3 Opdracht

Voor deze opdracht heeft RvIG de volgende op te leveren resultaten gedefinieerd:

1. Vastgestelde toetsbare normen voor de informatievoorziening, data en processen van de BRP in de vorm van beheersdoelstellingen;
2. Deze normen zijn vertaald in de vragenlijsten Zelfevaluatie BRP 2022 (later aangepast naar 2023);
3. Voor deze normen is voldoende draagvlak bij de bijhouders (in dit geval gemeenten) en afnemers van de BRP;
4. Opstellen en uitvoeren van een implementatie- en communicatieplan, t.b.v. de bijhouders (in deze opdracht de gemeenten) van de BRP en de interne organisatie bij RvIG.

1.4 Onze inhoudelijke aanpak: SIVA

Voor onze aanpak hebben wij een breed binnen de overheid geaccepteerde methodiek gehanteerd, ontleend aan het SIVA-raamwerk². VKA structureert de beheersdoelstellingen in drie hoofdstukken: beleidsdomein, uitvoeringsdomein en control- of beheersingsdomein, zodat daar een adequate rapportage over kan worden opgesteld.

Onderscheiden worden de volgende domeinen.

- **Beleidsdomein**
Hier bevinden zich elementen die aangeven wat in organisatiebrede zin bereikt kan worden en bevat daarom conditionele en randvoorwaardelijke elementen die van toepassing zijn op de overige lagen.
- **Uitvoeringsdomein**
In dit domein zet VKA de implementatie van de maatregelen uiteen.
- **Beheersingsdomein**

¹ VKA 2019: Onderzoek toekomstbestendige inrichting toezicht en kwaliteitsverbetering BRP en reisdocumenten.

Panteia 2019: Effectiviteit zelfevaluaties Basisregistratie Personen (BRP) en Paspoorten Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK)

² Deze methodiek is onder meer toegepast bij richtlijnen van het NCSC voor veilige webapplicaties en bij de handreikingen van het Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacybescherming (CIP). Voor achtergronden en de wetenschappelijke basis van het SIVA-raamwerk wordt verwezen naar het proefschrift van W. Tewarie. 'SIVA – Methodiek voor de ontwikkeling van auditreferentiekaders', 2014.

Evaluatieaspecten en meetaspecten worden in dit domein opgenomen. Daarnaast treffen we hier de beheerprocessen aan, die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de BRP dienstverlening.

De scope richt zich specifiek op het wettelijk kader voor de BRP en de beleidsdoelstellingen van gemeenten. De beveiligingsvragen die overgeheveld zijn naar de ENSIA tool blijven buiten beschouwing en vallen onder het ENSIA stelsel.

1.5 Organisatie en samenwerking

VKA heeft nauw samengewerkt met medewerkers van de directie Uitvoering van RvIG in een gezamenlijke Taskforce.

Door de Taskforce is regelmatig afstemming gezocht met de betrokkenen:

1. een Klankbordgroep van gemeenten, VNG en NVVB;
2. de directie Digitale Overheid van BZK (beleidsverantwoordelijke BRP).

Afnemers zijn uiteindelijk niet verder betrokken bij deze opdracht, dit is komen te vervallen. De focus lag op de rol van de gemeenten.

We bespraken welke onderwerpen belangrijk zijn voor de Zelfevaluatie van de BRP, de relevantie en haalbaarheid voor gemeenten op de drie domeinen beleid, uitvoering en control.

Tweewekelijks voerden wij overleg met de opdrachtgever over de voortgang en aandachtspunten.

2 BESCHRIJVING WERKZAAMHEDEN EN RESULTATEN

In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe wij op een aantal stappen uitvoering hebben gegeven aan de 4 te behalen resultaten van deze opdracht.

Door in al deze stappen RvIG, BZK, gemeenten, VNG en de NVVB te betrekken, is inzicht ontstaan in hun wensen en behoeftes en kunnen zij zelf invulling geven aan het door hun gewenste resultaat.

2.1 Planning van de opdracht

De initiële planning van deze opdracht liep van 21 juni 2021 tot 1 augustus 2022.

Tijdens stap 2 werd eind 2021 vastgesteld dat voorziene invoeringen van een integraal verbeterde zelfevaluatie direct in 2022 zonder een uitgebreide pilot bij een aantal gemeente niet mogelijk en wenselijk was. Daarom is deze stap besloten tot een herziene planning. De grote lijn is dat in 2022 het nieuwe normenkader is gerealiseerd en de nieuwe vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie in 2022 uitgebreid gepilot is bij proefgemeenten en vervolgens in 2023 wordt ingevoerd.

Op basis van de nieuwe inzichten is de planning aangepast. De planning van deze opdracht is opgebouwd vanuit een startdatum van 21 juni 2021 tot aan de einddatum van 31 mei 2023.

Activiteit	Startdatum	Einddatum
Stap 1: Voorbereiding	21 juni 2021	28 juni 2021
Stap 2: Samenstellen nieuwe normenkader BRP	28 juni 2021	1 maart 2022
Stap 3: Opstellen vragenlijst	1 februari 2022	1 juni 2022
Stap 4: Opstellen implementatie- en communicatieplan voor pilot en	1 april 2022	1 juni 2022
Stap 5: Uitvoeren Pilot bij proefgemeenten	1 september 2022	1 december 2022
Stap 6: Pilot evalueren en concept vragenlijst opstellen	1 december 2022	1 maart 2023
Stap 7: Oplevering Eindrapport	10 april 2023	31 mei 2023
Bij stap 7 eindigt de opdracht voor VKA en neemt RvIG de volledige regie over als een going concern taak.		
Invoering en implementatieondersteuning aan gemeenten door RvIG definitieve vragenlijst	1 juni 2023	31 december 2023

2.2 Samenstellen toetsbare normen voor de BRP Zelfevaluatie

Doel van deze stap is om een nieuw normenkader met toetsbare beheersdoelstellingen samen te stellen.

1. VKA bestudeerde de documentatie om de huidige elementen en mogelijke verbeteringen van het normenkader met beheersdoelstellingen van de BRP Zelfevaluatie in kaart te brengen.
2. VKA bestudeerde de kwaliteitsdoelen uit de wet (correctheid, actualiteit en betrouwbaarheid) en vertaalde deze naar nieuwe toetsbare beheerdoelstellingen. VKA paste hiervoor de SIVA methodiek toe.
3. VKA inventariseerde bij RvIG en de andere belanghebbenden de wensen en behoeftes met betrekking van het normenkader van de BRP Zelfevaluatie.
4. VKA formuleerde een voorstel met aanpak en uitgangspunten voor het normenkader en stemde dit af met de Klankbordgroep en de Taskforce van RvIG.
5. Na de bespreking en eventuele bijstelling van het normenkader werkte VKA samen met de Taskforce het nieuwe normenkader verder uit.

De ontwikkeling van het verbeterde normenkader startte met het definiëren van meetbare normen. Vervolgens zijn deze vertaald in beheersmaatregelen en verbeterde vragenlijsten van de Zelfevaluatie BRP, zodat de kwaliteit van de BRP eenduidig getoetst kan worden op basis van deze normen.

Dit normenkader is regelmatig besproken met een daarvoor samengestelde Klankbordgroep bestaande uit de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, 's-Hertogenbosch, Krimpen aan den IJssel, Zoetermeer, Venray, Achtkarspelen, Hilvarenbeek de NVVB en de VNG. In de Klankbordgroep zijn kennis en ideeën uitgewisseld en adviezen gegeven over de verbetering van het normenkader en de beheersdoelstellingen. Vervolgens zijn de vastgestelde meetbare normen vertaald in de vragenlijsten van de Zelfevaluatie BRP.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe normenkader is in overleg en op verzoek van de Klankbordgroep een onderscheid gemaakt in normen die rechtstreeks toezien op het naleven van de wet- en regelgeving (rechtmatigheid) en normen die toezien op de volwassenheid van de sturing door gemeenten op de eigen kwaliteitsdoelen. De volwassenheidsnormen geven vervolgens een beeld over hoe ver gemeenten zich hebben ontwikkeld op de tijdige, juiste en volledige verwerking van gegevens in de BRP.

Op de normen met een wettelijke verplichting (rechtmatigheid) is het wenselijk dat een 100% score wordt behaald, waardoor zichtbaar wordt op welke onderdelen een gemeente nog niet aan de norm voldoet. Hierover dient de gemeente te rapporteren aan de toezichthouder (AP). Dit wordt ook wel het verticaal toezicht genoemd.

Op de normen voor de eigen gemeentelijke kwaliteitsdoelen kunnen gemeenten scoren op volwassenheid (van 0 tot 5), waardoor zichtbaar wordt welke groei een gemeente doormaakt in de het realiseren van de kwaliteitsdoelen. Het groeien in volwassenheid is een bredere ontwikkeling die ook in andere beleidsterreinen zichtbaar is, zoals bij de doorontwikkeling van ENSIA³. De uitkomsten hierover lenen zich goed voor een horizontale verantwoording van college aan raad en voor horizontaal toezicht door de raad. Daarmee wordt voor een groot deel invulling gegeven aan de aanbeveling uit 2019 om de kwaliteit van de persoonsregistratie voor de gemeenteraad meer politiek herkenbaar te maken (aansluiten op beleidsdoelen/dienstverlening aan burgers).

Door het vaststellen van een meetbaar normenkader, in de vorm van beheersdoelstellingen en beheersmaatregelen, wordt een duidelijk kader geboden voor de kwaliteit van de data, het inrichten van de processen en de BRP dienstverlening binnen gemeenten. Voor gemeente medewerkers wordt het duidelijk waar de kwaliteitscriteria van de gemeentelijke bestanden van de BRP aan moeten voldoen. Ze weten welke normen gelden voor het tijdig, op de juiste, volledige en rechtmatige wijze verwerken van gegevens in de BRP. Dit draagt bij aan een verbetering van de kwaliteit van de BRP, de dienstverlening en uiteindelijk aan het gebruik van de BRP. De normen sluiten aan op het wettelijk kader en beleidsuitgangspunten voor de kwaliteit van de BRP.

Resultaat: Een verbeterd normenkader met toetsbare beheersdoelstellingen voor de BRP Zelfevaluatie. Samengesteld op basis van een inventarisatie van de verbeteringen die VKA, RvIG en de klankbordgroep hebben aangegeven. Voor 2023 is deze nog primair gericht op het meten van de rechtmatigheid. Met de ontwikkeling van het normenkader en de meting van de volwassenheid

³ <https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/256181/20190228-onderzoeksrapport-toezicht-op-informatieveiligheid-bzk-definitief-a.pdf>

is een eerste aanzet gegeven. In de vorm van een pilot zullen 8 volwassenheidsvragen per 1 oktober 2023 bij alle gemeenten worden uitgezet.

2.3 Opstellen Vragenlijst BRP Zelfevaluatie 2023

Doel van deze stap is het samenstellen van een nieuwe vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie 2023.

1. VKA bestudeerde de huidige vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie om de huidige elementen en mogelijke verbeteringen, gezien het nieuwe normenkader, in kaart te brengen.
2. VKA inventariseerde in samenwerking met de Taskforce welke aanpassingen op de vragenlijst van de BRP Zelfevaluatie nodig zijn en welke afstemming met de andere organisaties vereist is.
3. VKA stelde in samenwerking met de Taskforce op basis van de gewenste aanpassingen en de afstemming met de andere organisaties een nieuwe vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie op.
4. De vragenlijst is uitgebreid getest in de pilotgroep van gemeenten.
5. De resultaten van de pilot zijn in de Taskforce geëvalueerd.
6. VKA toetste in samenwerking met de Taskforce de nieuwe vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie met de Klankbordgroepen en stelde een concept versie voor de zelfevaluatie 2023 op.

De afronding valt volledig onder verantwoordelijkheid van RvIG. Het definitieve concept wordt voor een finale check nog éénmaal tegen gelezen door de pilotgemeenten en wordt ter finale goedkeuring aan het MT van de directie Uitvoering aangeboden.

Resultaat: Een nieuwe en vooraf getoetste vragenlijst BRP Zelfevaluatie 2023.

2.4 Opstellen implementatie- en communicatieplan voor gemeenten

Tijdens deze stap zijn in de Taskforce de voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe vragenlijst voor de BRP Zelfevaluatie ter hand genomen.

VKA heeft een implementatieplan opgesteld over de pilots bij gemeenten in hun rol als bijhouder van de BRP, alsmede de bijdrage van RvIG daarbij.

Belangrijk daarbij was om te inventariseren welke resultaten nodig zijn voor een succesvolle implementatie bij de gemeenten en de interne organisatie RvIG.

Succesvolle uitvoering van deze opdracht vereist zowel afstemming met de medewerkers en bestuurders van gemeenten, vertegenwoordigers van NVVB en de VNG, als met RvIG. Daarbij is het van belang goed aan te sluiten bij overlegstructuren die al bestaan met de RvIG en daar regelmatig afstemming mee te hebben.

1. VKA inventariseerde in samenwerking met de Taskforce en met de Klankbordgroep welke resultaten nodig zijn voor een succesvolle implementatie van de Zelfevaluatie 2023.
2. VKA inventariseerde in samenwerking met de Taskforce en de Klankbordgroep welke begeleiding zij nodig hebben voor een succesvolle pilot van de BRP Zelfevaluatie 2023.
3. De resultaten uit (1) en (2) werden omgezet naar concrete voorstellen voor een pilot. Voor de pilot is een overall planning en een (uren)budget opgesteld.
4. Het plan is afgestemd met de Klankbordgroep en de opdrachtgever.

Het doel van de pilots bij de gemeenten is meervoudig:

- Inhoudelijke toetsing van de uitvoerbaarheid van de vragenlijst en het achterliggende normenkader en beheersdoelstellingen. Er vindt een evaluatie aan het einde van de pilot plaats aan de hand waarvan bijstelling van de vragenlijst plaatsvindt;
- Bepalen van de consequenties (en maatregelen) bij gemeenten en RvIG. Deze maken onderdeel uit van de evaluatie;
- Draagvlak bij de deelnemende gemeenten creëren, zowel in de uitvoering, bij (senior) management als bij bestuurders doordat zij ervaren wat het positieve effect van de vernieuwing van de zelfevaluatie is. Ook dit maakt onderdeel uit van de evaluatie en levert een bijdrage aan de communicatie over dit project.

Resultaat: Een gedragen, concreet en goed doorgesproken implementatie- en communicatieplan voor de pilotgroep. Het mede creëren van draagvlak bij (senior) management als bij bestuurders is door verschillende omstandigheden onvoldoende aan bod gekomen en behoeft vervolgstappen.

2.5 Uitvoeren pilot bij proefgemeenten

Om het nieuwe ontwikkelde normenkader en de vragenlijst Zelfevaluatie BRP te testen in de praktijk is een pilot gestart. Negen pilotgemeenten hebben onafhankelijk van elkaar de verbeterde vragenlijst Zelfevaluatie BRP in de praktijk getest. Enkele van deze gemeenten hebben aangegeven zich beschikbaar te willen stellen om als ambassadeur de andere Nederlandse gemeenten te ondersteunen om dit verbeterde toetsinstrument samen met RvIG te implementeren.

De pilotgroep bestond uit staf- en kwaliteitsmedewerkers van de BRP van andere gemeenten dan de Klankbordgroep gemeenten. Daardoor kon deze groep met een onafhankelijke blik een toets uitvoeren op de ontwikkelde producten en met verbeterersuggesties komen.

Tijdens de voorbereiding van de pilot is in maart 2022 het normenkader samengesteld. Vervolgens is de uitvraag gedaan om pilotgemeenten te werven voor deelname aan deze pilot. De interesse in deelname aan deze pilot was boven verwachting en zodanig dat een keuze uit het aantal gemeenten gemaakt is en dus ook gemeenten teleurgesteld werden. De negen deelnemende gemeenten zijn Vlaardingen, Bernheze, Westerkwartier, Dinkelland, Asten, Ooststellingwerf, Amstelveen, Nissewaard en Boxtel & Sint Michielsgestel. Door het grote aantal aanmeldingen voor de pilot is er gekozen om de Klankbordgroep met 5 gemeenten uit te breiden en ook een ondersteuningsgroep van 5 gemeenten in te richten met als doel om mee te lezen en reacties te geven op de nieuwe vragenlijst.

Op 1 september 2022 heeft er een fysieke kick-off plaatsgevonden met als doel uitleg te geven over de aanpak van de pilot, de totstandkoming van het normenkader en het doornemen van de vragenlijst. Maar vooral ook om kennis te maken met elkaar en gezamenlijk van gedachte te wisselen.

Tussentijds zijn bevindingen van de pilot gemeenten gedeeld.

Op 5 oktober 2022 is een tussentijdse evaluatie gehouden waarbij de eerste vragen en onduidelijkheden boven tafel kwamen. Hierop is uitleg gegeven aan de pilotgemeenten hoe verder te gaan met de resterende vragen voor de afronding van de pilot.

Uit de eerste reacties kwam naar voren dat de vragen over rechtmatigheid duidelijker en beter uitvoerbaar waren dan de vragen over volwassenheid. De volwassenheidsvragen in de zelfevaluatie zijn nieuw ontwikkeld en zijn voor de meeste gemeenten een nieuw onderwerp op de agenda.

In de afsluitende bijeenkomst op 15 november is extra aandacht besteed aan de volwassenheid en hoe je dit als gemeente kan opzetten en onderhouden. De algemene indruk van de gemeenten was dat er prettig samengewerkt is met RvIG en dat alle vrijheid geboden is om inbreng te kunnen en mogen geven. Uit deze bijeenkomst is naar voren gekomen dat de volwassenheidsvragen op de juiste en zorgvuldige wijze bij de gemeenten onder de aandacht gebracht moet worden waarbij een gefaseerde invoer gewenst is.

Resultaat: Een geslaagde pilot, waarbij draagvlak bij klankbord en pilotgemeenten voor de verbetering van de zelfevaluatie is gecreëerd .

2.6 Evaluatie pilot bij proefgemeenten

De Taskforce heeft de terugkoppeling van de pilot gemeenten vertaald naar een vernieuwde vragenlijst en voorstel gedaan voor de verdere verbeteringen in de toekomst.

Tevens is een invulling gegeven aan de waardering van de antwoorden op de vragen en hierdoor de gevolgen voor de puntentelling.

De ontvangen input van de pilotgemeenten is na afloop met de betreffende gemeenten onderling gedeeld. Het verwerken van de verscheidenheid aan reacties en antwoorden van de pilotgemeenten, klankbord- en ondersteuningsgroep voor zowel rechtmatigheids- als voor volwassenheidsvragen heeft meer tijd gevraagd dan was voorzien, waardoor de oplevering van deze evaluatie en terugkoppeling aan de betrokken partijen enkele weken vertraging heeft opgelopen.

Rechtmatigheidsvragen

Uit de reacties van de gemeenten is naar voren gekomen dat de vragen over rechtmatigheid, na enige tekstuele aanpassingen, gebruikt kunnen worden voor de zelfevaluatie in 2023. Uit analyse blijkt dat de vragen inhoudelijk door de meerderheid (70%) als goed te beantwoorden zijn. Op basis van de evaluatie is de bestaande vragenlijst bijgewerkt.

Volwassenheidsvragen

Uit de reacties van de gemeenten is naar boven gekomen dat de vragen over volwassenheid niet zonder slag of stoten gebruikt kunnen gaan worden voor een nieuwe ronde zelfevaluatie. Een deel (8 van de 48 vragen) kan met nadere uitleg en zorgvuldige voorbereiding worden ingevoerd. Het onderwerp volwassenheid staat wellicht nog onvoldoende bij gemeenten, en daarmee bij burgerzaken/publiekszaken, op de agenda.

Communicatie

Voor de communicatie over de nieuwe vragenlijst BRP 2023 heeft RvIG in samenwerking met één van de pilot gemeenten tijdens het NVVB congres een workshop gegeven en nieuwsbrieven opgesteld. Voor de volwassenheidsvragen (die per 1 oktober 2023 worden opgeleverd) organiseert RvIG in samenwerking met de NVVB eind september 2023 een Webinar.

Resultaat: Door RvIG is een evaluatierapportage van de pilot opgesteld, is de vragenlijst bijgewerkt en zijn diverse communicatiekanalen ingezet.

2.7 Conclusie en verdere gewenste verbeteringen

De samenwerking tussen de gemeenten en RvIG is door beide partijen als plezierig ervaren en heeft een meerwaarde opgeleverd. De gemeenten hebben aangegeven het prettig te vinden om met collega's van andere gemeenten en van RvIG te kunnen sparren en ervaringen te kunnen uitwisselen.

Voor het verbeteren van de rechtmatigheidsvragen is een flinke stap gezet door het hanteren van een normenkader. Deze is nu meer ingericht op het realiseren van beheersingsdoelen. De focus is nog wel sterk gericht op het voldoen aan wettelijke vereisten. Vervolgstappen voor de toekomst van de zelfevaluatie BRP zijn nodig.

In de nieuwe opzet is een onderscheid gemaakt in een rechtmatigheids- en volwassenheidsnormenkader. Het rechtmatigheidsnormenkader is een verbeteringslag ten opzichte van de gebruikte vragenlijsten van de afgelopen jaren en is per 1 juli 2023 ingevoerd. Het volwassenheidsnormenkader is nieuw en ziet vooral toe op de het stimuleren van groei in

volwassenheid van de kwaliteitsbeheersing door continu op alle niveaus de vraag te stellen: 'Wat kan er beter? Daarbij wordt aangesloten op de algemene principes van kwaliteitsmanagement, het continu verbeteren van de bedrijfsprocessen door het toepassen van de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus op de eigen processen.

Het beeld over de volwassenheid van de kwaliteitsbeheersing is primair bedoeld voor de horizontale rapportage aan de raad. Daarnaast kan de RvIG kennis nemen van de rapportage om zich een beter beeld te kunnen vormen van de gemeentelijke situatie. De uitkomsten van de volwassenheidsmeting wordt door ook de RvIG nadrukkelijk niet meegenomen bij de rechtmatigheidsscores die rechtstreeks zien op het naleven van wet- en regelgeving. Hierover hoeft dan ook niet aan de AP te worden gerapporteerd.

Voor 2023 is gestart met een beperkt aantal vragen over de volwassenheid waardoor een eerste, zij het beperkt, beeld ontstaat over de mate van volwassenheid van de kwaliteitsbeheersing. Voor de nieuwe volwassenheidsvragen wordt een invoeringstraject ontwikkeld met een gefaseerde implementatie om deze zo goed mogelijk te laten landen. De komende jaren kunnen de huidige 8 vragen aangevuld worden met meerdere vragen, zodat een totaalbeeld ontstaat over alle fasen van de PDCA cyclus voor de kwaliteitsdoelen. Hierbij is het van groot belang dat dit bij de gemeenten op een goed onderbouwde manier met heldere toelichting wordt aangeboden, zodat dit door hen voortvarend uitgevoerd kan worden. Tijdens de pilot is gebleken dat voor de volwassenheidsvragen de inbreng van de collega's van de werkvloer alleen niet voldoende is. Voor de weg naar volwassenheid is de inbreng van beleid en afdelingsmanagement noodzakelijk. Ook moet daarbij aansluiting gezocht worden bij de wensen van college en raad. Hier zullen nog vervolgvragen ingezet moeten worden.

Om bovenstaande verbetering op een structurele wijze te ondersteunen is samenwerking tussen RvIG, VNG, NVVB en gemeenten essentieel. Tijdens de pilotfase heeft dit uitstekend gewerkt. Op deze wijze komen de inzichten uit de praktijk van gemeenten met de uitvoering en beheersing van de BRP samen met de inzichten over kwaliteitstoetsing en verantwoording van RvIG.

Nu met het verbeterde normenkader een stevig fundament gelegd is voor doorontwikkeling is het wenselijk te komen tot een meer structurele samenwerkingsvorm, meer gericht op (door-) ontwikkeling en versterken van senior management aandacht voor de kwaliteitsverbetering van de BRP. De verdere ontwikkeling van de zelfevaluatie, met name de volwassenheidsmeting van het gemeentelijke kwaliteitsbeleid voor de BRP, vereist meer aandacht van het senior management en nauwe betrokkenheid van de VNG en NVVB. Het voorstel is om een nieuwe Klankbordgroep samen te stellen van senior managers vanuit verschillende gemeenten die leiding geven aan de BRP.

Deze nieuwe klankbordgroep kan dan worden ondersteund met een expertgroep van staf- en kwaliteitsmedewerkers BRP van gemeenten, gericht op de (door-) ontwikkeling en verbetering van het zelfevaluatie instrumentarium van de BRP. Dit betreft zowel het aanscherpen van de rechtmatigheidsvragen als het uitbouwen van de volwassenheidsvragen over de kwaliteit van de BRP. Een aantal gemeenten dat deelgenomen heeft aan de Klankbordgroep en de pilotgroep heeft aangegeven hier aan te willen deelnemen.

2.8 Eindrapportage

De rapportage is afgestemd met de opdrachtgever, definitief gemaakt en vormt de formele decharge van VKA.

Resultaat: Een overzicht van uitgevoerde werkzaamheden en resultaten voor een beheerste invoering van de verbeterde BRP Zelfevaluatie 2023.

De vervolgstappen voor de daadwerkelijke implementatie in de Kwaliteitsmonitor, de inzet bij gemeenten en implementatieondersteuning door RvIG vinden plaats onder Regie van RvIG.

VKA heeft als extra service naast de opgeleverde resultaten van de opdracht een toekomstvisie opgeleverd die RvIG kan gebruiken bij het verder door ontwikkelen van de zelfevaluatie. Deze is als bijlage bij dit rapport gevoegd.

BIJLAGE TOEKOMSTVISIE

De huidige zelfevaluatie sluit nu meer aan op de kwaliteitsdoelstellingen van gemeenten. In de loop van het traject is wel duidelijk geworden dat dit eerste stappen zijn en dat een verdere verbetering en doorontwikkeling wenselijk en noodzakelijk is om de kwaliteit en de maatschappelijke waarden (baten) van BRP nog beter zichtbaar te maken. Op hoofdlijnen zijn daarbij bij drie ontwikkelingen relevant:

1. het versterken van het horizontaal toezicht op het gemeentelijke kwaliteitsbeleid voor de BRP;
2. een evenwichtige verhouding tussen horizontaal en verticaal toezicht;
3. het vergroten van het inzicht in de baten van de BRP voor de gemeente en voor andere beleidssectoren.

1. Versterken horizontaal toezicht op gemeentelijk kwaliteitsbeleid BRP

Dit vraagt vooral aandacht van het midden en hogere management van de gemeente en van college en raad. RvIG, BZK (beleidsverantwoordelijke voor de BRP) en VNG kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Kwaliteitsbeleid op de BRP sluit goed aan op het VNG initiatief om het kwaliteitssysteem om het informatiebeheer binnen de gemeente te verbeteren⁴.

Onder kwaliteitsbeleid van de BRP wordt verstaan het bepalen van doelen voor het inrichten, uitvoeren, controleren en verbeteren van de gegevensverwerkingsprocessen en de BRP dienstverlening en het continu sturen op verbeteringen in een PDCA-cyclus. Hiervoor gelden eisen aan het tijdig, op de juiste, volledige en rechtmatige wijze verwerken van de gegevens in de BRP. Dit draagt bij aan een verbetering in het gebruik van de BRP en de dienstverlening aan burgers. De eisen sluiten aan op het wettelijk kader voor de BRP en beleidsuitgangspunten en afspraken over de kwaliteit van de BRP die de gemeente gesteld heeft. De kwaliteit laat zich niet eenvoudig in score van 1 tot 10 vangen. Daarom wordt de mate van kwaliteit vaak uitgedrukt in een niveau van volwassenheid.

Om de termen 'kwaliteitsbeleid' en 'kwaliteitsdoelstellingen' begrijpelijker te maken zou je het woord 'kwaliteit' kunnen wegdenken. Het beleid vraagt niks anders dan dat de gemeente, met de burger als centrale factor, de visie van de gemeente op de BRP dienstverlening formuleert en van daaruit concrete doelstellingen opstelt om daarmee het continu verbeteren van de gemeente te kunnen waarborgen. Iets waar iedere organisatie mee bezig is. Wanneer het kwaliteitsbeleid een goede weerspiegeling is van de visie van de gemeente op haar dienstverlening aan burgers, dan zullen je kwaliteitsdoelstellingen hier overigens makkelijk uit voortvloeien. De (kwaliteits-) doelstellingen voor de BRP zijn een vertaling van het beleid in meetbare en haalbare termen. Voor het meten van de eigen gemeentelijke kwaliteitsdoelen kunnen gemeenten scoren op volwassenheid (van 0 tot 5), waardoor zichtbaar wordt welke groei een gemeente doormaakt in de het realiseren van de kwaliteitsdoelen. Het groeien in volwassenheid is een bredere ontwikkeling die ook in andere beleidsterreinen zichtbaar is, zoals bij de doorontwikkeling van ENSIA .

De uitkomsten van de volwassenheidsmeting lenen zich ook goed voor een horizontale verantwoording van college aan raad en voor horizontaal toezicht door de raad. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende vragen:

⁴ Zie ook: <https://vng.nl/nieuws/aan-de-slag-met-een-kwaliteitssysteem-12-praktijkverhalen>

- a. Welke risico's worden onderkend bij de uitvoering van de BRP en hoe kunnen deze beheerst worden?
- b. Wat mag echt niet gebeuren?
- c. Hoe wordt gestuurd op het systematische verbetering van de BRP?
- d. Welke tekortkomingen zijn er en welke verbeteracties zijn nodig om de kwaliteit te verhogen.
- e. Hoe wordt gestuurd op de kwaliteit van de BRP in de PDCA cyclus?
- f. Welke informatie verwacht de ambtelijke leiding minimaal van de uitvoering van de BRP?
- g. Welke impact heeft de kwaliteitsverbetering van de BRP op de in te zetten systemen en capaciteit (aantallen fte en kennis/kunde)?
- h. Over welke onderwerpen moet de ambtelijke leiding de portefeuillehouder informeren?
- i. Op welke wijze kan verantwoording aan de raad afgelegd worden over de kwaliteit van de BRP?
- j. Welke vorm van toetsing kan de raad uitoefenen?

De focus van de Zelfevaluatie BRP is tot nu toe primair gericht geweest op het voldoen aan wettelijke eisen. Op de normen met een wettelijke verplichting (rechtmatigheid) dient de gemeente te rapporten aan de toezichthouder (Autoriteit Persoonsgegevens/AP). Dit wordt ook wel het verticaal toezicht genoemd. De invulling bij de gemeenten vindt vooral plaats door de direct bij de BRP betrokken ambtenaren.

Bij de verbetering van de zelfevaluatie is een onderscheid gemaakt in normen die rechtstreeks toezien op het naleven van de wet- en regelgeving (rechtmatigheid; dit betekent dat de gegevensverwerking niet verder gaat dan is toegestaan binnen de gecreëerde wettelijke grondslag) en normen die toezien op de volwassenheid van de sturing door gemeenten op de eigen kwaliteitsdoelen. De volwassenheidsnormen zien toe op de tijdige, juiste en volledige verwerking van gegevens in de BRP door gemeenten. De uitkomsten hierover lenen zich goed voor een horizontale verantwoording van college aan raad en voor horizontaal toezicht door de raad. Daarmee wordt invulling gegeven aan eerder uitgesproken wensen van bestuurders om de kwaliteit van de persoonsregistratie voor de gemeenteraad meer politiek herkenbaar te maken (aansluiten op beleidsdoelen/dienstverlening aan burgers).

Dit sluit ook aan op het ENSIA initiatief van gemeenten en de ministeries van BZK en SZW. Met ENSIA sluit de verantwoording over informatieveiligheid en de kwaliteit van de informatievoorziening aan op de planning en control-cyclus van de gemeente. Hierdoor krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid en de kwaliteit van de informatievoorziening van hun gemeente en kan het beter sturen en verantwoording afleggen aan de gemeenteraad. Ook de informatiebeveiliging ten behoeve van de BRP volgt het ENSIA initiatief. ENSIA houdt in dat gemeenten één vragenlijst invullen voor een zelfevaluatie en daar verantwoording over afleggen.

2. Een evenwichtige verhouding tussen horizontaal en verticaal toezicht

In het adviesrapport Toezicht op informatieveiligheid aan BZK⁵ wordt een beeld geschetst van de verhouding tussen verticaal en horizontaal toezicht op de uitvoering van het informatieveiligheid beleid bij andere overheden, zoals gemeenten. De gedachtenlijn voor informatieveiligheid kan ook doorgetrokken worden naar het kwaliteitsbeleid voor de BRP.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/03/04/onderzoek-toezicht-op-informatieveiligheid>

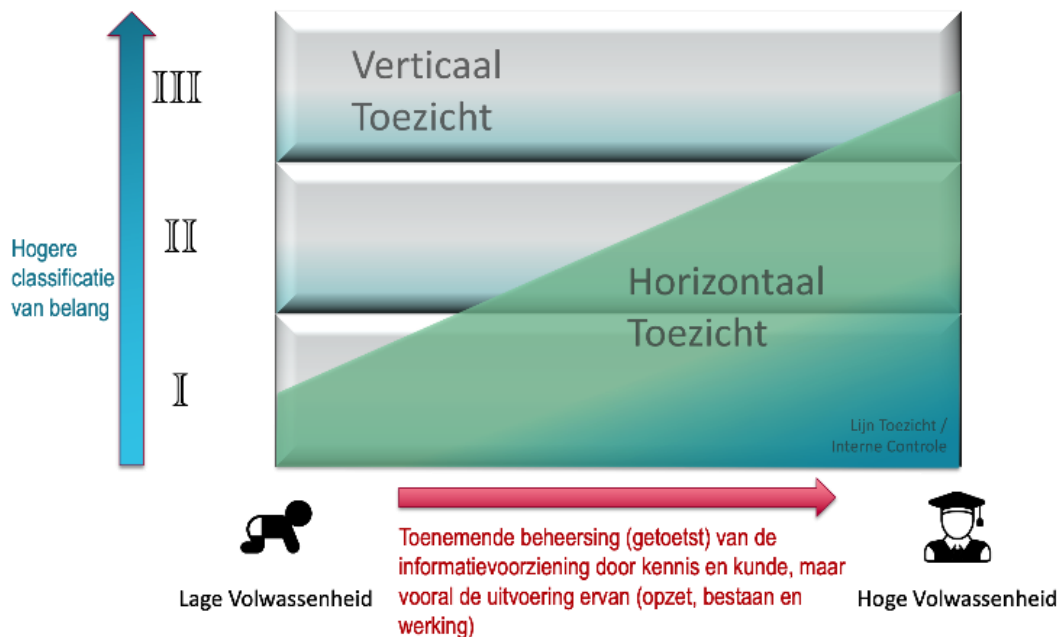
De kern van het advies over toezicht op informatieveiligheid is dat, afhankelijk van het te beschermen maatschappelijke belang, een afweging gemaakt kan worden tussen verticaal en horizontaal toezicht.

1. Verticaal toezicht kan steunen op horizontaal toezicht indien er sprake is van een zekere mate van volwassenheid van het horizontaal toezichtproces.
2. Hoe hoger de classificatie van het te beschermen belang is, hoe groter de behoefte aan verticaal toezicht.

Er zijn verschillende verhoudingen mogelijk tussen horizontaal en verticaal toezicht. Om deze verhoudingen te kunnen schetsen onderscheidt het rapport drie basisvormen van toezicht :

- I. Zuiver horizontaal toezicht door de eigen volksvertegenwoordiging, gericht op belangen die alleen voor de eigen organisatie gelden
- II. Verticaal toezicht op nationale belangen en maatschappelijk vitale processen met hoog risicoprofiel, waarbij het rapport specifiek wijst op de voorbeelden Basisregistratie personen (BRP) en identificatie en authenticatiediensten, zoals DigiD. Het verticaal toezicht steunt hier vaak op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (met een beveiligingsniveau BBN2 met aanvullende eisen), eventueel aangevuld met andere beveiligings-standaarden, zoals de NCSC richtlijnen voor beveiliging van webapplicaties.
- III. Sterk verticaal toezicht op naleving van staatsgeheimen, gerubriceerde informatie en tegen gaan statelijke bedreigingen.

De onderstaande figuur schetst de afhankelijkheid tussen verticaal en horizontaal toezicht.

In de praktijk bestaan ook mengvormen, waarbij, afhankelijk van het maatschappelijk belang en de volwassenheid van het horizontaal toezicht, er in meer of minder mate sprake is van verticaal toezicht.

Elke organisatie is zelf verantwoordelijk voor informatieveiligheid en naleving van regels en normen. Daar hoort ook bij het in voor bestuurders en volksvertegenwoordigers begrijpelijke termen aantonen van volwassenheid van informatieveiligheid door middel van een IT-verslag en het horizontaal toetsen daarvan door de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. Assurance over het IT-verslag van een daartoe gecertificeerde onafhankelijke interne of externe IT auditor (RE) helpt om dit proces te versterken. Het centraal verticaal toezicht steunt op de

decentraal vastgestelde volwassenheid van het horizontaal toezicht. Dit vereiste wel een wederzijdse dialoog en overeenstemming over te hanteren objectieve normenkaders, die voldoende ruimte geven voor lokale invulling. Op basis van die volwassenheid wordt vastgesteld wat voor specifieke verticale eisen gesteld worden. Het is hierbij van belang dat er geen specifieke eisen aan generieke normen gesteld worden.

Daar waar vanuit een verticale toezichtrol geconcludeerd wordt dat er aanvullende eisen gesteld moeten worden die het karakter hebben van generieke eisen, dienen die niet via aanvullend verticaal toezicht te worden gecontroleerd, maar dienen de normen en eisen aan het horizontale toezicht op deze generieke eisen te worden aangepast.

Het rapport geeft aan dat een meer generiek toezichtkader voor informatiebeveiliging afhankelijk is van een overheidsbreed gedragen en generiek toezichtkader voor informatiebeveiliging. Een dergelijk gezamenlijk kader is op dit moment niet aanwezig. Een belangrijke reden hiervoor is de versnippering van de regievoering op informatieveiligheid bij de overheid

Het rapport beveelt aan om de verschillende overheidslagen samen te laten werken aan een gedragen generieke verantwoording over informatieveiligheid (IT-verslag) en het aantoonbaar maken van de volwassenheid van de informatieveiligheid. Introduceer een proces van integrale IT-verslaglegging over informatieveiligheid, onafhankelijke assurance en horizontale toetsing door de volksvertegenwoordiging. Het assurancerapport kan daarbij een belangrijke bijdrage leveren, mits dit geformuleerd is een taal die voor bestuurders en volksvertegenwoordigers begrijpelijk is.

Dit vraagt een grote inspanning binnen elke bestuurslaag, zowel van degene die verantwoording aflegt als van degene die daar de controle op uitoefent. Er zullen veelal nieuwe kennis en vaardigheden moeten worden opgebouwd.

De beroepsorganisatie van Register EDP auditors (RE's) NOREA heeft een verslaggevingsstandaard ontwikkeld die een handvat biedt aan het management van een bijvoorbeeld een gemeente om zich met een IT-verslag te verantwoorden en belanghebbenden te informeren⁶. NOREA geeft aan dat organisaties meer consistent inzicht willen hebben in, en verantwoording afleggen over, de inzet van IT en de strategische doelen die daarmee gerealiseerd (kunnen) worden. Daarom heeft NOREA het initiatief genomen om deze verslaggevingsstandaard te ontwikkelen. Deze standaard (het NOREA Reporting Initiative, kortweg NRI) biedt een handvat voor het management om zich met een IT-verslag te verantwoorden en belanghebbenden te informeren over IT-Governance, Risk and Compliance en essentiële IT-onderwerpen zoals Digital Innovation and Transformation, Data Governance and Ethics, Outsourcing, Cybersecurity, IT Continuity Management en Privacy. Een rapportage over het beheer van IT is nog niet verplicht. Met deze verslaggevingsstandaard biedt NOREA een solide basis voor organisaties van verschillende omvang om op een consistente manier te rapporteren over hun IT.

Dit initiatief heeft de staatssecretaris opgenomen in haar werkagenda Waardegedreven digitaliseren⁷.

Deze adviezen en initiatieven passen goed in de versterkte aandacht in de EU voor informatieveiligheid. De tweede generatie van de Europese Network and Information Systems (NIS2)-richtlijn zal dit jaar in Nederland om worden gezet in wetgeving. Sectoren moeten maatregelen treffen om de cybersecurity-volwassenheid naar een hoger niveau te brengen. In de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen valt de BRP onder categorie B vitale processen. De Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen is de Nederlandse implementatie van de

⁶ <https://www.norea.nl/nieuws/consultatie-verslaggevingstandaard-verantwoording-it-beheersing-norea-reporting-initiative>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/bijlage-1-werkagenda-waardengedreven-digitaliseren>

Europese Netwerk- en Informatiebeveiliging Richtlijn, de NIB-Richtlijn. De exacte hoogte van dit volwassenheidsniveau zal nog worden bepaald door de Nederlandse overheid. Dit is gelijk te trekken met de norm waaraan overheidsinstellingen momenteel moeten voldoen, maar er kunnen ook andere regels gaan gelden. De details moeten uiteindelijk blijken uit de resulterende wetgeving.

In het licht van deze ontwikkelingen kunnen nog stappen gezet worden in het intensiveren van het kwaliteitsbeleid voor de BRP door daarbij ook de betrokkenheid van de ambtelijke leiding van de gemeente te vergroten. Zo kan op leidinggevend niveau handelingsperspectief geboden worden voor de sturing op de kwaliteit van de BRP en de advisering door de ambtelijke leiding aan het gemeentebestuur. Er zijn echter ook situaties mogelijk waarbij gemeenten, ondanks het reguliere het reguliere horizontale en verticale toezicht systematisch tekort schieten in de naleving van de BRP. In dat geval kunnen in het kader van verticaal toezicht verdergaande interventies door de toezichthouder nodig zijn.

Het rapport Toezicht op informatieveiligheid schetst in algemene zin de interventiemogelijkheden die de wetgever of bevoegd gezag kan toekennen aan de toezichthouder bij niet-naleving. De interventieladder is een afwegingsinstrument voor de meest passende interventie bij niet-naleving. De interventieladder is ontleend aan een model dat de ILT hanteert⁸. Dit geeft een waarborg dat bij niet-naleving organisaties gelijk wordt behandeld in gelijke gevallen. Interventie kan verschillende vormen krijgen, afhankelijk van de ernst van de (mogelijke) gevolgen van niet-naleving en de ernst ervan voor het te beschermen belang.

Bij het bepalen van de meest passende interventie wordt rekening gehouden met verzwarende of verzachtende omstandigheden. Zo wordt recidive in het algemeen als een verzwarende omstandigheid beschouwd. Daarnaast zijn er nog de zogenoemde verzwarende aspecten. Hieronder valt bijvoorbeeld het willen behalen van financieel voordeel. Hoe meer verzwarende aspecten, hoe meer reden om naast bestuursrechtelijk ook strafrechtelijk te handhaven. Dit is wel afhankelijk van de toegekende bevoegdheden. Bij de keuze voor de interventie is het effect van de interventie leidend. Een effectieve interventie is passend, doeltreffend en schrikt af. De toezichthouder werkt hierbij risicogericht en informatie-gestuurd. De analyse is gebaseerd op de voorziene maatschappelijke schade en het effect op de niet-naleving om de meest passende interventie te bepalen. Voor de volgorde van de interventies zijn geen strakke richtlijnen. Alleen in bijzondere gevallen kan de toezichthouder afwijken van de handhavingsstrategie. De toezichthouder meet het maatschappelijk effect van interventie. Op basis daarvan evalueert de toezichthouder voortdurend haar handhavingsstrategie.

In onderstaande tabel worden de verschillende bestuurlijke en wettelijke interventiemiddelen opgesomd.

⁸ Interventiematrix | Over de ILT | Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

Categorie	Interventiemiddel	
Bestuursrechtelijk herstellend	- Signaleren	- Interbestuurlijk overleg & afstemming
	- Informeren	
	- Aanspreken	
	- Waarschuwen	
	- Dwangsom	- ex 5:31d Awb
	- Bestuursdwang	- ex 5:21 Awb
	- Verscherpt toezicht	- e.g. art. 12-status Fvw
	- Indeplaatsstelling	- e.g. 121 Provinciewet
Bestuursrechtelijk bestraffend	- Bestuurlijke boete	- ex 5:40 Awb
	- Schorsing en vernietiging	- 10:33 e.v. Awb
Strafrechtelijk	- Bestuurlijke strafbeschikking	- ex 257ba Sv

In het RvIG document 'Handhavingsskader uitvoering Paspoortwet en Paspoortuitvoeringsregeling Nederland 2001' van maart 2017 worden escalatiestappen genoemd bij het onvoldoende functioneren van de beveiliging en het aanvraag- en uitgifteproces. Daarbij worden bestuurlijke en wettelijke handhavingsinstrumenten genoemd. Wanneer een gemeente na monitoring geen verbetering toont of niet meewerkt aan het verbeteren van de toepassing van beveiligingsmaatregelen en overige aspecten van het aanvraag- en uitgifteproces kan de minister overgaan tot sanctionering. De essentie daarvan is wel dat het opleggen van een sanctie altijd gepaard gaat met berichtgeving in cc aan de burgemeester en de gemeenteraad. Proportionaliteit, doel en effectiviteit staan voorop in de afweging om tot sanctionering over te gaan. Ook voor de BRP kan een vergelijkbare interventieladder met bestuurlijke en wettelijke handhavingsinstrumenten overwogen worden.

3. Vergroten inzicht in baten BRP voor gemeenten en voor andere beleidssectoren

Dit vraagt vooral aandacht van het college van B&W van de gemeente en betrokkenheid van de raad, almede afstemming met de beleidsverantwoordelijke voor de BRP (BZK) en de VNG. Het gaat hier immers om een analyse en uiteindelijk besluitvorming over de (verwachte) financiële en maatschappelijke baten van het gebruik van BRP gegevens voor andere beleidsgebieden. Daarmee wordt invulling gegeven aan de wens om de kwaliteit van de BRP voor de gemeenteraad meer politiek herkenbaar te maken (aansluiten op beleidsdoelen/dienstverlening aan burgers). De kwaliteitsborging van de BRP vloeit voort uit de wet, maar betrouwbare BRP gegevens vormen ook een bron voor andere beleidssectoren bij de gemeente en voor overheidsorganisaties zoals de Belastingdienst, SVB en UWV om haar dienstverlening aan burgers op te baseren. Dit komt nu nog niet zo duidelijk naar voren in de beleidsstukken en bestuurlijke rapportages over de BRP. Dit sluit ook goed aan op het streven van gemeenten om in haar dienstverlening meer datagedreven te gaan werken en daar gegevens uit basisadministraties in te betrekken. De VNG speelt hier een actieve rol in.

Behalve de wettelijke verplichting de basisregistratie personen bij te houden en zorg te dragen voor een zo optimaal mogelijke kwaliteit daarvan kan ook worden gekeken naar andere baten die voor de gemeente eveneens relevant zijn. Het betreft zowel financiële als maatschappelijke baten. Op dit moment worden de baten van intensivering van de controle en dus hogere kwaliteit van de BRP voor andere beleidsterreinen nog niet systematisch gemeten en daarover gerapporteerd. Dit betreft een geheel nieuwe invalshoek voor het meten van de kwaliteit van de BRP. Wel heeft een enkele gemeente hier een eerste initiatief toe genomen.

Financiële baten

Gemeenten kunnen zelf financieel baat hebben bij intensivering van de controle (door onder meer huisbezoeken), hogere vergoeding van uitgevoerde onderzoeken op basis van risicosignalen uit de landelijke Aanpak Adreskwaliteit, beëindigen van de uitkering uit de Participatiewet omdat er gerede twijfel is over de juistheid van een adresgegeven in de BRP op een adres met een bewoner die een uitkering ontvangt vanuit de Participatiewet en de administratief leegstaande woningen controleren op bewoning, waardoor iedere extra inwoner leidt tot een hogere opbrengst uit het Gemeentefonds en extra inkomsten Rioolheffing en Afvalstoffenheffing.

Ook externe ketenpartners hebben financieel baat bij versterking van de controle op de BRP, onder meer door adresonderzoek. Het positieve effect op de kwaliteit van de BRP werkt door naar de afnemers van de BRP gegevens, de externe ketenpartners. Zij profiteren van een betere registratie en afhankelijk van de uitkomst van een versterkte controle kan er sprake zijn van financieel voordeel. Voorbeelden hiervan zijn:

- Belastingdienst, toeslagen;
- Sociale Verzekeringsbank, AOW samenwonend/niet-samenwonend;
- CJIB, inning verkeersboetes (juiste adressering);
- UWV, uitkeringen.

Er zijn op dit moment nog geen afspraken die voorzien in een financiële bijdrage van externe ketenpartners aan gemeenten om de adreskwaliteit van de basisregistratie personen te ondersteunen, inclusief het proces van adresonderzoek.

Maatschappelijke baten

Naast financiële baten kunnen ook op een breder terrein maatschappelijke baten worden gerealiseerd met intensivering van de controle.

Hier enkele genoemde voorbeelden van de maatschappelijke baten:

- Ondernijning/criminaliteit

Tijdens huisbezoeken kunnen er zaken aan het licht komen die het daglicht niet kunnen verdragen. Denk daarbij aan illegale onderverhuur, kweken van wiet of een bewoner die van een bijstandsuitkering toch in weelde leeft, hetgeen niet past bij het karakter van de buurt.

- Vertrouwen in de overheid

Door als gemeente proactief op te treden komt dit de zichtbaarheid en het imago van de gemeente ten goede. De goedwillende burger ziet dat er wordt opgetreden tegen misstanden en onrechtmatig gebruik van overheidsvoorzieningen. Het vertrouwen in de gemeente (de overheid) zal toenemen.

- Signalering

Huisbezoeken zullen ook een belangrijke signalerende functie hebben. Een zorg- en/of hulpvraag kan aan het licht komen, een stapel ongeopende post kan duiden op schuldenproblematiek.

Andere waarnemingen tijdens een huisbezoek kunnen duiden op ontduiking van de leerplicht of huiselijk geweld.

Maatschappelijke baten kunnen ook liggen op de volgende gebieden:

- Calamiteitenbestrijding; Bewoning en informeren inwoners;
- Zorg en welzijn: Bestrijding armoedebestrijding en multi-problematiek;
- Registratie stemrecht;
- Arbeidsmigratie;
- Schijnverlating;
- Leerplicht;
- Tegengaan identiteitsfraude.

Een grafische presentatie over van de maatschappelijke baten van de intensivering van de controle zou er als volgt uit kunnen zien:

RvIG kan hierover in 2023, in overleg met de beleidsverantwoordelijke voor de BRP (BZK), met de VNG en samen met gemeenten en afnemende partijen, een verkenning start om de baten van intensiveren van de controle op de BRP zichtbaar en meetbaar te maken. Daarbij kan gesteund worden op de overheidbreed gehanteerde leidraad voor maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA's)⁹.

⁹ <https://www.rijksfinancien.nl/beleidsevaluatie/evaluatiestelsel/MKBA>